

ХРОНІКА ТА ІНФОРМАЦІЯ

О. М. ВЕСЕЛОВА (Київ)

Міжнародна науково-теоретична конференція "Голод—геноцид 1933 р. в Україні: історико-політологічний аналіз соціально-демографічних та морально-психологічних наслідків"

28 листопада 1998 р. у Києві відбулася міжнародна науково-теоретична конференція "Голод—геноцид 1933 р. в Україні: історико-політологічний аналіз соціально-демографічних та морально-психологічних наслідків". Конференція підготовлена оргкомітетом, очолюваним віце-прем'єром Кабінету Міністрів України, директором Інституту історії України НАН України, академіком *Валерієм Смирлем*. До його складу ввійшли дослідники голодоморів заст. директора Інституту історії України НАН України, д-р іст. наук, проф. *Станіслав Кульчицький*, д-р іст. наук, провідний науковий співробітник Інституту історії України НАН України *Василь Марочко*, відомий правозахисник, голова Асоціації дослідників голодоморів в Україні *Левко Лук'яненко*, канд. іст. наук, ст. науковий співробітник Інституту історії України НАН України *Олександра Веселова*.

У роботі конференції взяли участь більше 50 науковців з ряду науково-дослідних закладів, вузів, установ культури, державних і громадських організацій столиці й регіонів України, дослідники з Росії, Франції, США. Було заслухано понад 30 змістовних доповідей.

Вступним словом конференцію відкрив доктор історичних наук, проф. Станіслав Кульчицький, який наголосив на надзвичайній актуальності теми конференції, важливості збереження пам'яті про голодомор-геноцид в ім'я мільйонів жертв лихоліття. Він, зокрема, підкреслив, що скорботна річниця національної трагедії українського народу — 65-ті роковини штучного голоду-геноциду 1932—1933 рр. в Україні — не історична минувшина, а відчутна рана, що жагучим боєм пронизує нашу історичну пам'ять.

У доповіді "Голод 1933 року — трагічний фінал Української революції" зав. відділом Інституту історії України НАН України, д-р іст. наук *Владислав Верстюк* наголосив на тому, що в 20-х роках продовольче питання стало питанням політичним. Більшовицька влада шляхом реквізиції зерна на селі намагалася придушити повстання, що охоплювали більшість території України. Заст. директора Інституту історії України НАН України, д-р іст. наук, проф. *Станіслав Кульчицький* у своїй доповіді "Проблеми голодомору в суспільно-політичному житті України 80-х — початку 90-х років ХХ ст." наголосив на тому, що виявлення причин голодомору, конкретні факти, які почали друкуватися після грудня 1987 р. у радянській українській пресі, справили колосальний вплив на свідомість людей. Вони переконалися в тому, що доля народу не повинна вирішуватися за межами кордонів України. Розкриття цієї болючої теми стало важливим чинником гострої постановки питання про суверенітет України.

"Політика голодомору" — тема доповіді доктора історії *Джеймса Мейса* (США). З доповіддю "Юридичні аспекти голодомору 1932—1933 років"

виступив голова Асоціації дослідників голодоморів в Україні *Левко Лук'яненко*. "Голод 1933 року в контексті міжнародної політики" - тема доповіді д-ра іст. наук, провідного наукового співробітника Інституту історії України НАН України *Василя Марочка*. "Статистика жертв голодомору в світлі архівних джерел" - доповідь начальника Головного архівного управління при Кабінеті Міністрів України, д-ра іст. наук *Руслана Пирога*; "Міграційні процеси в Україні на початку 30-х років як наслідок голодомору" — доповідь д-ра іст. наук, проф. Національного університету ім. Т. Г. Шевченка *Володимира Сергійнука*; "Інформаційне висвітлення голодомору органами ГПУ УСРР" — доповідь керівника Центру історичної політології і етнонаціональних досліджень Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України, д-ра іст. наук *Юрія Шаповала*; "Голодомори в Україні як вияв антиєвгенічної політики держави" — доповідь канд. філол. наук, провідного наукового співробітника Інституту історії України НАН України *Сергія Білокося*.

Актуальними й цікавими були доповіді активіста Асоціації дослідників голодоморів в Україні *Петра Ящука* з Хмельниччини -- "Малодосліджені аспекти геноциду-голодомору в Україні"; канд. іст. наук, доц. Кременчуцького державного політехнічного інституту *Ганни Капустин* — "Голодомор у селянській ментальності". Кандидат іст. наук, науковий співробітник Інституту історії України НАН України *Віктор Прилуцький* та доц. Миколаївського сільськогосподарського інституту *Петро Соболев* присвятили свої доповіді становищу молоді під час голоду-геноциду — "Молодь УСРР у період голодомору 1932—1933 рр." та "Шкільництво у голодні 1932—1933 роки".

Інтерес учасників і гостей конференції викликали доповіді, присвячені регіональній історії голодомору. Про голод 1932—1933 рр. на Миколаївщині розповів декан Одеського держуніверситету ім. І. І. Мечникова (Миколаївська філія), канд. іст. наук *Микола Шитюк*, на Дніпропетровщині — канд. іст. наук, доц. Дніпропетровського державного університету *Олександр Нікілев*.

Велику зацікавленість викликали доповіді активістів Асоціації директора Валківського районного краєзнавчого музею на Харківщині *Тамари Поліщук* — "Голод 1933 року на Валківщині" і *Миколи Булди* з Полтавщини — "Трагедія краю Григорія Сковороди: голод 1932—1933 рр. на Чорнухинщині".

"Репресії голодом на Уманщині" та "Голод у с. Романівці Тальнівського району Черкаської області" - теми доповідей активіста Асоціації, директора Тальнівського музею хліборобства на Черкащині *Вадима Мицика* та його земляка, працівника Тальнівського краєзнавчого музею *Олега Шатайла*.

"Ужинок смерті під час голодомору 1932—1933 рр. у Переяслав-Хмельницькому районі Київської області" — таку доповідь виголосив член Асоціації дослідників голодоморів в Україні *Юрій Авраменко*. Канд. іст. наук, ст. науковий співробітник Інституту історії України НАН України *Олександра Веселова* виступила з доповіддю "Увіковічення загиблих від голодного мору".

За рішенням конференції названі вище та інші доповіді учасників конференції будуть опубліковані у спеціальному науковому збірнику. Конференція виробила рекомендації щодо подальшого поглибленого дослідження проблеми як у центрі, так і в регіонах.

Наукове зібрання голодознавців стало свідченням зростання інтересу наукової громадськості до проблеми дослідження голоду-геноциду 1932—1933 рр. в Україні.

Учасники та гості наукової конференції заслухали виступ акад. *Валерія Смоля* "1933-й рік в нашій пам'яті, в нашій історії" на вечорі-реквіемі пам'яті жертв голодомору в Національній філармонії України.

Від учасників конференції було покладено квіти до пам'ятного знака жертвам голоду-геноциду.